

Notat om ressourceforløb og førtidspension

Til brug for behandling af temasager i uge 40- 2021

Indhold

Praksisnotatet er baseret på lov om en aktiv beskæftigelsesindsats (beskæftigelsesindsatsloven), lovbekendtgørelse nr. 548 af 07. maj 2019, og lov om social pension (pensionsloven), lovbekendtgørelse nr. 234 af 12. februar 2021, som senest er ændret ved lov nr. 707 af 26. april 2021.

- I. INDLEDNING
- II. LOVGRUNDLAG
- III. RESSOURCEFORLØB
- IV. FØRTIDSPENSION
- V. PRAKSIS – ANKESTYRELSEN PRINCIPAFGØRELSE
- VI. DE KONKRETE MØDESAGER

I. Indledning

På temamødet den 7. oktober 2021 blev behandlet mødesager om førtidspension og ressourceforløb.

II. Lovgrundlag

Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats:

§ 112. Ressourceforløb med tilhørende ressourceforløbsydelse efter kapitel 6 a i lov om aktiv socialpolitik er en ordning for personer, der har komplekse problemer ud over ledighed, der ikke har kunnet løses gennem en indsats efter denne lov eller efter lov om aktiv socialpolitik, og som kræver et helhedsorienteret forløb med en kombination af indsats efter denne lov og sociale eller sundhedsmæssige indsatser, jf. dog stk. 2. Herudover skal en af følgende betingelser være opfyldt:

- 1) Personen har modtaget længerevarende offentlig forsørgelse.
- 2) Personen har deltaget i tilbud eller revalidering efter denne lov uden at have øget tilknytningen til arbejdsmarkedet.
- 3) Kommunen vurderer, at der er behov for en længerevarende indsats, før der kan fastsættes et konkret beskæftigelsesmål.

Stk. 2. Et ressourceforløb er relevant, når der er et udviklingsperspektiv i forhold til personens arbejdsevne. Er det dokumenteret, eller er det på grund af særlige forhold helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres ved deltagelse i et ressourceforløb, skal et ressourceforløb ikke iværksættes.

§ 113. Ressourceforløbet kan bestå af tilbud efter kapitel 11, 12 og 14 og en indsats efter anden lovgivning, herunder efter lov om social service og sundhedsloven. Ressourceforløbet kan tillige indeholde mentorstøtte efter kapitel 26 og indsatser, der kan stabilisere og forbedre personens fysiske, psykiske og sociale tilstand, med henblik på at personen efterfølgende kan deltage i tilbud efter denne lov.

Stk. 2. Kommunen skal inden ressourceforløbets afslutning træffe beslutning om, hvilke indsatser der skal iværksættes fremadrettet.

§ 114. Et ressourceforløb skal være af mindst 1 og højst 5 års varighed. Perioder med barsel medregnes ikke i ressourceforløbets varighed, i det omfang der under fravær er ret til dagpenge ved graviditet, barsel og adoption efter bestemmelserne i barselslovens § 6, stk. 1 og 2, § 7, § 8, stk. 1-6, § 9, § 13 og § 14, stk. 1 og 2.

Stk. 2. Personen kan tilbydes flere på hinanden følgende ressourceforløb.

Stk. 3. Er personen over 40 år, kan kommunen tilbyde mere end ét ressourceforløb, hvis personen ønsker det. Der kan alene gives ressourceforløb frem til det tidspunkt, hvor personen når folkepensionsalderen.

Lov om social pension:

§ 16. Før tidspension kan tilkendes personer i alderen fra 40 år til folkepensionsalderen, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Personer i alderen fra 18 til 39 år kan tilkendes før tidspension, hvis det er dokumenteret eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres ved deltagelse i relevante jobafklaringsforløb, ressourceforløb eller aktiverings-, revaliderings-, behandlingsmæssige eller andre foranstaltninger.

Stk. 3. Det er en betingelse for at få tilkendt før tidspension efter stk. 1 eller 2,

1) at personens arbejdsevne er varigt nedsat, og

2) at nedsættelsen er af et sådant omfang, at den pågældende uanset mulighederne for støtte efter den sociale eller anden lovgivning, herunder beskæftigelse i fleksjob, ikke vil være i stand til at blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde.

§ 17. Kommunalbestyrelsen skal behandle en henvendelse om før tidspension i forhold til alle de muligheder, der findes for at yde hjælp efter den sociale lovgivning, jf. § 5 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Personer, som ønsker, at kommunalbestyrelsen alene tager stilling til spørgsmålet om før tidspension, kan dog anmode herom. I sådanne tilfælde forelægges sagen på det foreliggende dokumentationsgrundlag for kommunens rehabiliteringsteam, jf. dog stk. 3. Kommunalbestyrelsen træffer umiddelbart efter rehabiliteringsteamets indstilling i sagen afgørelse om, at sagen på det foreliggende dokumentationsgrundlag overgår til behandling efter reglerne om før tidspension. Personer, der er tilkendt seniorpension efter § 26 a, kan dog ikke anmode kommunalbestyrelsen om at træffe afgørelse om før tidspension.

Stk. 3. I sager efter stk. 2 kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om, at en sag overgår til behandling efter reglerne om før tidspension uden forudgående forelæggelse for rehabiliteringsteamet, når kommunalbestyrelsen vurderer, at det er utvivlsomt, at personen ikke opfylder betingelserne for tilkendelse af før tidspension.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse om tilkendelse af før tidspension til en person, der ikke selv har rettet henvendelse herom.

§ 18. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om, at sagen overgår til behandling efter reglerne om førtidspension, når det er dokumenteret eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at den pågældendes arbejdsevne ikke kan forbedres ved deltagelse i relevante jobafklaringsforløb, ressourceforløb eller aktiverings-, revaliderings-, behandlingsmæssige eller andre foranstaltninger, jf. dog § 17, stk. 2, og § 18 a.

Stk. 2. Det er en betingelse for, at en sag kan overgå til behandling efter reglerne om førtidspension, at sagen har været forelagt kommunens rehabiliteringsteam. Det gælder dog ikke i sager, der behandles efter § 17, stk. 3, eller i sager, hvor kommunalbestyrelsen vurderer, at det er helt åbenbart, at personens arbejdsevne ikke kan forbedres, og

- 1) sundhedskoordinatoren har udtalt sig eller
- 2) personen er terminalt syg.

§ 20. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om tilkendelse af førtidspension, når det efter en samlet faglig vurdering af de foreliggende oplysninger må anses for dokumenteret, at en person ikke kan blive selvforsørgende, jf. § 16. Kommunalbestyrelsen kan samtidig beslutte, at en sag skal genoptages til vurdering på et senere fastsat tidspunkt.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om afslag på førtidspension, når det efter en samlet faglig vurdering af de foreliggende oplysninger må anses for dokumenteret, at en person ved konkret angivne arbejdsfunktioner enten umiddelbart eller ved en nærmere angivet indsats, jf. § 16, kan blive selvforsørgende.

Stk. 3. Inden der træffes afgørelse om førtidspension, skal den person, som afgørelsen vedrører, have tilbud om i et møde at udtale sig over for den eller de personer, der skal træffe afgørelsen.

III. Ressourceforløb

Kommunen giver ressourceforløb til personer, der har komplekse problemer ud over ledighed, der ikke har kunnet løses gennem en almindelig indsats, og som kræver et helhedsorienteret forløb med en kombination af en beskæftigelsesindsats og sociale eller sundhedsmæssige indsatser. Personer, hvor det som følge af svær sygdom eller på grund af betydelige funktionsnedsættelser er åbenbart formålsløst at forsøge at udvikle deres arbejdsevne i et ressourceforløb, skal ikke have tilbud om et ressourceforløb.

Målgruppen for ressourceforløb vil typisk være personer, der kommer fra kontanthjælp eller sygedagpenge. Det kan også være personer, der ikke nødvendigvis har en varig begrænsning i deres arbejdsevne, men som derimod er aktuelt udfordret af komplekse problemer i form af f.eks. helbredsproblemer, misbrug, sociale forhold m.v. og derfor vurderes ikke at kunne komme i job eller uddannelse på kort eller mellemlang sigt.

Udviklingsperspektiv

Et ressourceforløb er relevant, når der er et udviklingsperspektiv i forhold til personens arbejdsevne. Er det dokumenteret, eller er det på grund af særlige forhold helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres ved deltagelse i et ressourceforløb, skal et ressourceforløb ikke iværksættes. Ressourceforløb skal kun iværksættes, når der kan peges på indsatser, hvor der er en realistisk forventning om, at borgeren kan drage nytte af indsatsen og på sigt forbedre sin situation og blive i stand til at deltage på arbejdsmarkedet, fx i et fleksjob. Det betyder, at der skal visiteres til ressourceforløb, hvis der på sigt er en mulighed for, at borgerens arbejdsevne kan udvikles i en sådan grad, at borgeren vil kunne blive i stand til at have indtægtsgivende arbejde i form af ordinære timer eller i et fleksjob, eventuelt efter gennemførelse af en uddannelse. Er dette ikke tilfældet, skal kommunen vurdere, om der i

stedet skal indledes en sag om førtidspension.

Det betyder også, at det ikke er tilstrækkeligt til at være i målgruppen for et ressourceforløb, at det ikke kan udelukkes, at arbejdsevnen kan udvikles i forløbet. Der skal positivt kunne peges på et udviklingsperspektiv i forhold til personens arbejdsevne.

Der er et udviklingsperspektiv for borgerens arbejdsevne, når fx:

- der er relevante behandlingsmuligheder,
- borgerens arbejdsevne ikke er afklaret og prøvet udviklet i forhold til det brede arbejdsmarked under hensynstagen til borgerens skånebehov og funktionsniveau,
- manglende iværksættelse af afklaringsforløb ikke alene er udtryk for borgerens arbejdsevne, men også skyldes andre årsager, fx borgerens motivation,
- det er relevant at overveje, bl.a. om der er behov for mentor, funktionsevnebeskrivelse i hjemmet og/eller hjælpemidler.

Der er ikke udviklingsperspektiv for borgerens arbejdsevne, når fx:

- der ikke er muligheder for bedring af borgerens meget dårlige helbredstilstand,
- der ikke er muligheder for bedring af borgerens meget ringe funktionsevne,
- det enten er dokumenteret eller på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres ved iværksættelse af udviklende og afklarende forløb,
- der peges på tiltag, som udelukkende har sigte på forbedring af borgerens livskvalitet.

Indholdet af et ressourceforløb

Ressourceforløbet kan vare i et til fem år ad gangen og består i en individuel og helhedsorienteret indsats, med en kombination af en beskæftigelsesindsats og sociale og sundhedsmæssige indsatser. Målet er at udvikle de pågældende personers arbejdsevne og hjælpe dem videre i livet, og fokus i forløbet er, at arbejdsevnen udvikles gennem en konkret og aktiv indsats, hvor den enkeltes mål i forhold til arbejde og uddannelse er styrende for, hvilke aktiviteter, der sættes i gang.

Ressourceforløbet vil ofte bestå af både beskæftigelsestilbud, sociale tilbud og sundhedsmæssige tilbud. Der udpeges én koordinerende sagsbehandler for borgeren. Alle relevante indsatser kan indgå i et ressourceforløb, når blot de fremgår af rehabiliteringsplanens indsatsdel. Eksempler på tilbud i et ressourceforløb kan være virksomhedspraktik, mentorstøtte, misbrugsbehandling, rådgivning og støtte fra psykolog/terapeut/coach, motion, kurser i håndtering af stress/angst m.v., støttekontaktperson, hjælp til boligproblemer, socialpædagogisk bistand, udredning m.m.

Relevante indsatser

Kravet om dokumentation betyder, at kommunen skal sikre, at ressourceforløb iværksættes i de sager, hvor det er relevant. En borger skal som udgangspunkt have deltaget i mindst ét ressourceforløb, før der kan tilkendes førtidspension. Kommunen skal dog tilkende førtidspension, selvom der ikke er gennemført et ressourceforløb, hvis det er dokumenteret, eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan udvikles.

IV. Førtdispension

Førtdispension kan tilkendes personer, hvis arbejdsevne er varigt nedsat et sådant omfang, at den pågældende ikke vil være i stand til at blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde, herunder i et fleksjob. Personer i alderen fra 18 til 39 år kan tilkendes førtdispension, hvis det er dokumenteret, eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres ved deltagelse i relevante jobafklaringsforløb, ressourceforløb eller aktiverings-, revaliderings-, behandlingsmæssige eller andre foranstaltninger. Kommunen træffer afgørelse om, at sagen overgår til behandling efter reglerne om førtdispension, når det er dokumenteret, eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at den pågældendes arbejdsevne ikke kan forbedres ved deltagelse i relevante jobafklaringsforløb, ressourceforløb eller aktiverings-, revaliderings-, behandlingsmæssige eller andre foranstaltninger.

Kommunen skal dog træffe afgørelse om, at sagen på det foreliggende dokumentationsgrundlag skal overgå til behandling efter reglerne om førtdispension, hvis borgeren søger om, at der alene skal tages stilling til spørgsmålet om førtdispension. I sådanne tilfælde forelægges sagen på det foreliggende dokumentationsgrundlag for kommunens rehabiliteringsteam. Kommunen træffer umiddelbart efter rehabiliteringsteamets indstilling afgørelse om, at sagen på det foreliggende dokumentationsgrundlag overgår til behandling efter reglerne om førtdispension, jf. § 17, stk. 2. Kommunen kan træffe afgørelse uden forudgående forelæggelse for rehabiliteringsteamet, når kommunen vurderer, at det er utvivlsomt, at personen ikke opfylder betingelserne for tilkendelse af førtdispension, jf. § 17, stk. 3.

Kommunen skal i sager, hvor borgeren søger førtdispension på det foreliggende grundlag, vejlede borgeren om virkningen heraf, og afgørelsen om påbegyndelse af pensions sag skal træffes i umiddelbar tilknytning til ansøgningen. Med det foreliggende grundlag forstås allerede udarbejdet materiale, som kommunen er forpligtet til at fremskaffe i forbindelse med udarbejdelsen af rehabiliteringsplanens forberedende del.

Reglerne betyder, at der er store krav til dokumentationen, såvel før der kan påbegyndes en førtdispensionssag, som før der kan tilkendes pension. Det fremgår af pensionslovens § 19, hvad grundlaget for en afgørelse om førtdispension skal bestå af. Alle relevante indsatser i den beskæftigelsesrettede indsats, herunder deltagelse i jobafklaringsforløb eller ressourceforløb, skal være udtømte.

Kommunen kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse om tilkendelse af førtdispension til en person, der ikke selv har rettet henvendelse herom, jf. § 17, stk. 4.

Kommunens mulighed for af egen drift at forelægge en sag for rehabiliteringsteamet, med henblik på at påbegynde en sag om førtdispension og tilkende førtdispension til en person, der ikke selv har rettet henvendelse herom, kan ske, når det er helt åbenbart, at personens arbejdsevne ikke kan forbedres. Det kan fx være på grund af svær kronisk hjerneskade eller andre tilstande, hvor borgeren ikke er i stand til at varetage egne interesser. Kommunens afgørelse om at rejse en pensions sag kan ankes.

V. Praxis – Ankestyrelsens principmeddelelser

Principmeddelelserne er udvalgt i sammenhæng med de konkrete sager for at belyse vores praksis på de relevante områder. Der er ikke tale om en udtømmende liste.

Principmeddelelser om ressourceforløb

24-14

Målgruppen for et ressourceforløb er især personer, hvor det er overvejende sandsynligt, at de uden en særlig, tværfaglig indsats vil ende med at få tilkendt førtidspension. Målgruppen kan også være personer med aktuelle komplekse problemer i form af f.eks. helbredsproblemer, misbrug, sociale forhold mv., hvor udsigten til at komme i ordinær beskæftigelse eller uddannelse er lang.

1-15

Det er en betingelse for at være omfattet af målgruppen for et ressourceforløb, at den indsats, der er nødvendig for borgeren, er tværfaglig. Det vil sige en indsats fra forskellige dele af den kommunale forvaltning, men ikke nødvendigvis også en indsats fra sundhedsvæsenet. Det fritager ikke kommunen for at bevilge et ressourceforløb, at der i kommunens regi er en indsats, som kommunen vurderer, er tilstrækkelig, når betingelserne for et ressourceforløb i øvrigt er opfyldt, herunder at problemerne ikke kan være løst inden for et år.

82-16

Samtidig med afgørelsen om bevilling af ressourceforløb skal kommunen fastsætte den præcise varighed af ressourceforløbet. Kommunen kan tilbyde borgeren flere ressourceforløb efter hinanden. Kommunen skal inden ressourceforløbets afslutning træffe afgørelse om, hvilke indsatser der skal iværksættes fremadrettet.

42-17

Indsatsen i ressourceforløb skal være tværfaglig og sammenhængende og skal hjælpe personen videre i livet. Der skal med andre ord i højere grad (end tidligere) være fokus på, hvilke ressourcer den enkelte har, og hvordan disse kan udvikles. På kort sigt er målet, at den enkelte får bedre fodfæste, så arbejdsevnen kan udvikles. Målgruppen for et ressourceforløb er personer, hvor det er vanskeligt at fastsætte et konkret beskæftigelsesmål, men hvor der er behov for længerevarende udvikling af beskæftigelsesmæssige kompetencer, sociale færdigheder og/eller fysiske eller psykiske ressourcer. Personer, der tildeles ressourceforløb, har ofte brug for omfattende støtte for at blive klar til job eller uddannelse. Tværgående indsatser kan eksempelvis være motiverende indsatser til en borger, der på grund af smerter og manglende tro på fremtiden har mistet motivationen for at udvikle arbejdsevnen.

58-18

Om betingelserne for ressourceforløb og førtidspension efter lovændring den 1. juni 2018. Et ressourceforløb er relevant, når der er et udviklingsperspektiv i forhold til personens arbejdsevne. Er det dokumenteret, eller er det på grund af særlige forhold helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres ved deltagelse i et ressourceforløb, skal et ressourceforløb ikke iværksættes. Ressourceforløb skal kun iværksættes, når der kan peges på indsatser, hvor der er en realistisk forventning om, at borgeren kan drage nytte af indsatsen og på sigt forbedre sin situation og blive i stand til at deltage på arbejdsmarkedet, fx i et fleksjob. Førtidspension kan tilkendes personer, hvis arbejdsevne er varigt nedsat i et sådant omfang, at den pågældende ikke vil være i stand til at blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde, herunder i et fleksjob. Personer i alderen fra 18 til 39 år kan tilkendes førtidspension, hvis det er dokumenteret, eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke

kan forbedres ved deltagelse i relevante jobafklaringsforløb, ressourceforløb eller aktiverings-, revaliderings-, behandlingsmæssige eller andre foranstaltninger.

Kommunen træffer afgørelse om, at sagen overgår til behandling efter reglerne om førtidspension, når det er dokumenteret, eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at den pågældendes arbejdsevne ikke kan forbedres ved deltagelse i relevante jobafklaringsforløb, ressourceforløb eller aktiverings-, revaliderings-, behandlingsmæssige eller andre foranstaltninger.

Principmeddelelser om førtidspension

68-14

Efter reglerne, der trådte i kraft 1. januar 2013 (førtidspensionsreformen), kan borgere fra 18 til 39 år få førtidspension, hvis det er dokumenteret eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at personer, der er så syge eller har så betydelige funktionsnedsættelser, at det er helt åbenbart formålsløst at forsøge at udvikle arbejdsevnen, stadig skal kunne tilkendes førtidspension. Det kan f.eks. være borgere med en betydelig nedsat funktionsevne som følge af udviklingshæmning.

Det afhænger af en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, om det er åbenbart formålsløst at forsøge at udvikle arbejdsevnen. I en sag, hvor borgeren var mentalt retarderet i lettere grad og havde en adfærdsforstyrrelse inden for autismspektret, vurderede Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg efter en konkret vurdering, at det var helt åbenbart, at borgerens arbejdsevne var væsentligt og varigt nedsat i et sådant omfang, at borgeren ikke kunne blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde, herunder i et fleksjob.

39-17

Borgeren kan efter særlige regler bede kommunen om alene at tage stilling til spørgsmålet om førtidspension. Kommunen skal i disse tilfælde træffe afgørelse om førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Principafgørelsen tager stilling til, hvad det foreliggende dokumentationsgrundlag er i forskellige situationer.

40-17

Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg har kompetence til at behandle en klage over, at kommunen har behandlet sagen om førtidspension uden forudgående forelæggelse for rehabiliteringsteamet. Spørgsmålet om den manglende forelæggelse for rehabiliteringsteamet er en del af afgørelsen om, at sagen overgår til behandling efter reglerne om førtidspension. Når kommunen har afgjort, at sagen skal overgå til behandling, kan borgeren klage over afgørelsen til Ankestyrelsen, herunder også at sagen ikke har været forelagt for rehabiliteringsteamet.

58-18

Om betingelserne for ressourceforløb og førtidspension efter lovændring den 1. juni 2018. Et ressourceforløb er relevant, når der er et udviklingsperspektiv i forhold til personens arbejdsevne. Er det dokumenteret, eller er det på grund af særlige forhold helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres ved deltagelse i et ressourceforløb, skal et ressourceforløb ikke iværksættes. Ressourceforløb skal kun iværksættes, når der kan peges på indsatser, hvor der er en realistisk forventning om, at borgeren kan drage nytte af indsatsen og på sigt

forbedre sin situation og blive i stand til at deltage på arbejdsmarkedet, fx i et fleksjob. Førtidspension kan tilkendes personer, hvis arbejdsevne er varigt nedsat i et sådant omfang, at den pågældende ikke vil være i stand til at blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde, herunder i et fleksjob. Personer i alderen fra 18 til 39 år kan tilkendes førtidspension, hvis det er dokumenteret, eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres ved deltagelse i relevante jobafklaringsforløb, ressourceforløb eller aktiverings-, revaliderings-, behandlingsmæssige eller andre foranstaltninger.

Kommunen træffer afgørelse om, at sagen overgår til behandling efter reglerne om førtidspension, når det er dokumenteret, eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at den pågældendes arbejdsevne ikke kan forbedres ved deltagelse i relevante jobafklaringsforløb, ressourceforløb eller aktiverings-, revaliderings-, behandlingsmæssige eller andre foranstaltninger.

26-19

Om betydningen af borgerens misbrug i forbindelse med vurderingen af ret til førtidspension. Misbrug anses ikke nødvendigvis som sygdom. Misbrug kan dog være årsag til en fysisk eller psykisk tilstand, som kan betragtes som sygdom. Misbruget kan også være en hindring for behandlingen af en underliggende sygdom. Misbrug vil oftest påvirke funktionsniveauet og dermed arbejdsevnen og muligvis være arbejdshindrende. Derudover kan misbrug føre til følgesygdomme, som påvirker personens helbredstilstand og nedsætter funktions- og arbejdsevnen. I forbindelse med vurdering af arbejdsevnen er det derfor nødvendigt at forholde sig til borgerens misbrug.

37-19

Om vurderingen af ret til førtidspension til borgere med funktionelle lidelser. Der skal altid foretages en konkret og individuel vurdering af, om der er udviklingsperspektiv i forhold til personens arbejdsevne, også i sager, hvor personen har en funktionel lidelse. Funktionel lidelse bruges som samlebetegnelse for en række lidelser, der alle er kendetegnet ved, at personen har et eller flere fysiske symptomer, som påvirker funktionsevne og livskvalitet markant og i en længere periode. Mennesker, der har en funktionel lidelse, kan have vidt forskellige symptomer og sygdomsforløb. Funktionelle lidelser kan i de sværeste tilfælde være invaliderende. Et fælles kendetegn er, at lidelserne ikke kan påvises ved blodprøver, røntgenundersøgelser eller andre medicinske tests.

Eksempler på syndromer og tilstande, der kan beskrives under samlebetegnelsen funktionelle lidelser, der har størst hyppighed og sygdomsbyrde, er bl.a. irritabel tyktarm, træthedssyndrom og andre syndromer med primært neurologiske symptomer samt generaliseret muskuloskeletal smerte (fibromyalgi).

Hvis det lægefagligt er dokumenteret, at der ikke er yderligere behandlingsmuligheder, skal kommunen tage stilling til, om der gennem relevante beskæftigelsesrettede tilbud kan ske afklaring og udvikling af arbejdsevnen, således at personen kan forbedre sin situation og blive i stand til at deltage på arbejdsmarkedet, eventuelt i et fleksjob. I forbindelse med afklaring af arbejdsevnen hos personer med lidelse af funktionel karakter, vil det oftest være gavnligt at lave en funktionsevnebeskrivelse i eget hjem for derved at afdække, hvorvidt der er behov for støtte og hjælp i hverdagen, som kan have betydning for udvikling af personens ressourcer og arbejdsevne. Derudover vil funktionsevnebeskrivelse i eget hjem kunne bidrage til afklaring af, hvordan personens funktionsevne er påvirket af den funktionelle lidelse.

VI. De konkrete mødesager

35 udvalgte konkrete sager, der belyser praksis om ressourceforløb og førtidspension:

Ressourceforløb:

Resumé – sag 1:

Stadfæstelse - kommunen kan henvise borgeren til et ressourceforløb. Borgeren er under 40 år og lider af dyssocial personlighedsstruktur, paranoid skizofreni og afhængighedsskabende forbrug af kokain og cannabis. Borgeren er ufaglært, har ikke haft tilknytning til arbejdsmarkedet og har flere gange siddet i fængsel. På baggrund af, at borgeren fremstår med komplekse problemer og behov for en længerevarende tværfaglig indsats, vurderes det, at borgeren opfylder betingelserne for et ressourceforløb. Der er et udviklingsperspektiv for arbejdsevnen, og det er derfor relevant at igangsætte et ressourceforløb.

Resumé – sag 2:

Stadfæstelse - kommunen kan henvise borgeren til et ressourceforløb. Borgeren er under 40 år og lider af ængstelig, evasiv personlighedsstruktur, generaliseret angst, depression/angst, somatoform smertetilstand, besvimelsestilfælde, lavt blodtryk og atypisk migræne. Borgeren er henvist til Center for Funktionelle Lidelser. Borgeren er ufaglært og har ikke haft tilknytning til arbejdsmarkedet. På baggrund af, at borgeren fremstår med komplekse problemer og behov for en længerevarende tværfaglig indsats, vurderes det, at borgeren opfylder betingelserne for et ressourceforløb. Der er et udviklingsperspektiv for arbejdsevnen, og det er derfor relevant at igangsætte et ressourceforløb.

Resumé – sag 3:

Stadfæstelse - kommunen kan henvise borgeren til et ressourceforløb. Borgeren er 54 år og lider af følger efter operation for hypofyseadenom, træthed, koncentrations- og hukommelsesbesvær, søvnapnø, belastningsreaktion, tristhed, mulig depression, podagra, nakkemyoser, hovedpine, forhøjet blodtryk, fjernet milt og modernærkekræft. Borgeren er uddannet mejerist og procesteknolog, har tidligere haft en længerevarende tilknytning til arbejdsmarkedet og har siddet mange år i fængsel. På baggrund af, at borgeren fremstår med komplekse problemer og behov for en længerevarende tværfaglig indsats, vurderes det, at borgeren opfylder betingelserne for et ressourceforløb. Der er et udviklingsperspektiv for arbejdsevnen, og det er derfor relevant at igangsætte et ressourceforløb.

Resumé – sag 4:

Stadfæstelse – kommunen kan henvise borgeren til et ressourceforløb. Borgeren er 46 år og lider af udbrændthed og inferioritas intellectualis. Borgeren bliver hurtigt udtrættet og har diffuse smerter, som forværres ved psykisk stress. Borgeren har en søn, som kræver en meget struktureret hverdag og har nedsat skoletid. Borgeren er uddannet lager- og logistikoperatør, har haft en begrænset tilknytning til arbejdsmarkedet og har senest arbejdet i 2012 som vikar inden for pakkeriarbejde. Borgeren har ikke deltaget i beskæftigelsesrettede indsatser. Der er behov for afklaring af arbejdsevnen inden for et bredt fagområde, virksomhedsrettede samtaler, mentorfunktioner og en vurdering af behovet for socialpædagogisk støtte.

Resumé – sag 5:

Stadfæstelse – kommunen kan henvise borgeren til et ressourceforløb. Borgeren er under 40 år og lider af fibromyalgi med smerter i hele kroppen samt overvægt. Borgeren er anbefalet at holde sig i gang med træning og have fokus på vægttab. Borgeren er uddannet social- og sundhedshjælper, haft en stabil tilknytning til arbejdsmarkedet og senest arbejdet i september 2017. Borgeren har deltaget i to korterevarende virksomhedspraktikker, hvor den ene var i overensstemmelse med skånehensyn. Der er behov for, at borgeren deltager i et mestringsforløb med fokus på træning og motivation. Der er også behov for en afklaring af borgerens arbejdsevne inden for et bredt fagområde, eventuelt med tilknytning af mentor.

Resumé – sag 6:

Stadfæstelse – ret til treårigt ressourceforløb (og dermed ikke ret til førtidspension). Borgeren har modtaget kontanthjælp i mange år. Hun har ikke været i forløb, hvor hendes arbejdsevne er forsøgt afklaret. Borgeren har PTSD og angst. Hun er tidligere udeblevet fra en del undersøgelser og forløb. Hun er i gang med behandling på Kompetencecenter for Transkulturel Psykiatri og er for nyligt trappet ud af al medicin. Siden 2020 har hun haft en støtteperson. Borgeren har komplekse problemer og behov for en længerevarende tværfaglig indsats; først helbredsmæssig indsats og derefter en beskæftigelsesmæssig indsats.

Resumé – sag 7:

Stadfæstelse – fortsat ret til ressourceforløb. Borgeren er bevilget et 5-årigt ressourceforløb, som kommunen ved vurdering efter to år vil fortsætte. Borgeren er 23 år gammel og er ikke arbejdsmæssigt afprøvet. Han har siden 7-8 års alderen haft et hashmisbrug, som han ikke er indstillet på at ophøre med. Han har en godartet tumor i hjernen, som han løbende er under behandling for. Han har en ustabil livsførelse med hjemløshed, misbrug, småkriminalitet og impulsivitet. Han har behov for en håndholdt tværfaglig indsats for at få en mere stabil livsførelse og blive afklaret arbejdsmæssigt.

Resumé – sag 8:

Stadfæstelse – kommunen kan henvise borgeren til et ressourceforløb. Borgeren er under 40 år og lider af emotionel ustabil personlighedsforstyrrelse og panikangst. Borgeren er ufaglært, men har gennemført grundforløb som tømrer, murer, autolakerer og sikkerhedsvagt. Borgeren har senest været ansat på deltid i marts 2019. Borgeren har deltaget i virksomhedspraktik 9 timer om ugen med arbejdsopgaver, der ikke varetog hans skånebehov. Der er behov for, at borgeren fortsætter med at have bostøtte og får afklaret mulighederne for hjælp til vægttab og døgnrytmeforstyrrelse ved egen læge. Der er også behov for en afklaring af arbejdsevnen inden for et bredt fagområde med støtte fra mentor.

Resumé – sag 9:

Stadfæstelse – bevilget ressourceforløb. Mangeårigt stof- og alkoholmisbrug. Borgeren har som 46-årig ikke haft tilknytning til arbejdsmarkedet. Kontanthjælp i mange år uden at blive arbejdsmæssigt afprøvet. Indsatser er ikke blevet til noget på grund af borgerens misbrug og

manglende motivation. Borgeren kan nedsætte sit forbrug, når han er motiveret. Det er ikke undersøgt, om borgeren har en psykisk lidelse.

Resumé – sag 10:

Stadfæstelse – fortsat ret til ressourceforløb. Borgeren er bevilget et 4-årigt ressourceforløb. Kommunen har efter 3 år vurderet, at borgeren skal fortsætte i ressourceforløbet. Borgeren er 54 år og har en længerevarende uddannelse. Borgeren har haft en stabil tilknytning til arbejdsmarkedet frem til 2016. Borgeren lider af neurasteni (træthedssyndrom) og panikangst. Borgeren har fortsat komplekse problemer, og der er under ressourceforløbet endnu ikke sket en afklaring af borgerens arbejdsevne. Der er et udviklingsperspektiv for arbejdsevnen, og det er derfor relevant, at borgeren fortsætter i ressourceforløb.

Resumé – sag 11:

Stadfæstelse - ret til ressourceforløb. Borgeren er bevilget et 3-årigt ressourceforløb. Borgeren er 53 år, ufaglært og har sidst arbejdet som 16-årig i et fritidsjob i en bagerforretning. Borgeren har ingen tilknytning til arbejdsmarkedet og har senest deltaget i et praktikforløb i 2015. Borgeren lider af depression og kroniske ryg- og knæ smerter. Ved neurologisk undersøgelse vurderes, at borgeren bevidst eller ubevidst har arbejdet langsomt, og at der er opgaver, som borgeren har angivet ikke at kunne besvare, selvom pågældende reelt har kendt svarene, hvilket forhindrer belysning af eventuelle kognitive begrænsninger og skånehensyn. Der er behov for en vurdering ved Klinisk Funktion og en praktisk afklaring af arbejdsevnen inden for et bredt fagområde under hensynstagen til borgerens skånebehov og funktionsniveau.

Førtidspension:

Resumé – sag 12:

Stadfæstelse – ikke ret til påbegyndelse af sag om førtidspension. Borgeren er 43 år og lider af PTSD. Borgeren har endvidere haft en socialt belastet opvækst med adfærdsproblemer, kriminalitet og misbrug. Borgeren lever meget socialt isoleret. Borgeren har været i et 5-årigt ressourceforløb med meget begrænset effekt. Borgeren har stort set ikke deltaget i beskæftigelsesrettede indsatser, men afvist at deltage, udeblevet og meldt afbud. Borgeren har desuden ikke været i et anbefalet ATT-samtaleforløb, da borgeren har afvist denne behandling som nytteløs. Borgeren har også stoppet anbefalet mentorstøtte. Der er således fortsat behandlingsmuligheder samtidigt med, at der ikke er sket en praktisk afklaring af arbejdsevnen. Der er derfor et udviklingsperspektiv og det er ikke dokumenteret eller på grund af særlige forhold helt åbenbart, at borgerens arbejdsevne ikke kan forbedres.

Resumé – sag 13:

Stadfæstelse - ikke ret til førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Borgeren lider af komplekse kroniske smerter i bevægeapparatet. Der er mistanke om muskelsygdommen myositis, hvilket borgeren mangler at blive udredt for ved neurolog. Det helbredsmæssige udredningsforløb har været præget af manglende medvirkning fra borgerens side. Borgeren har desuden ikke deltaget i en praktisk afklaring af arbejdsevnen. Der er således

et udviklingsperspektiv og ikke dokumenteret en varigt nedsat arbejdsevne i et omfang, at borgeren ikke kan blive selvforsørgende ved en nærmere angivet indsats.

Resumé – sag 14:

Stadfæstelse – ikke ret til førtidspension på det foreliggende grundlag. Borgeren er under 40 år og lider af følger efter hjerneblødning opstået efter kraniebrud i forbindelse med overfald. Borgeren har nedsat kraft i højre arm og ben, svimmelhed, kognitive problemer, udtrætningstendens og er sansesensitiv. Borgeren er aktuelt i et 5-årigt ressourceforløb. Har været på et rehabiliteringsforløb og er fortsat i behandling og genoptræning. Borgeren har herudover endnu ikke reelt deltaget i en praktisk afklaring af arbejdsevnen. Der er således fortsat udviklingsperspektiv i det igangværende ressourceforløb, og borgeren har derfor ikke ret til førtidspension.

Resumé – sag 15:

Stadfæstelse - ikke ret til førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Borgeren lider af smerter i lænderyggen og skulder. Borgeren har været ganske kortvarigt – ca. 2 uger – i virksomhedspraktik i 2018 som lager- og logistikmedarbejder. Der er ikke oplysninger om, hvorfor praktikken blev afbrudt eller hvad den nærmere indeholdte, herunder om den opfyldte skånebehovene. Borgerens arbejdsevne er således ikke afklaret og det er derfor ikke dokumenteret en varigt nedsat arbejdsevne i et omfang, at borgeren ikke kan blive selvforsørgende ved en nærmere angivet indsats.

Resumé – sag 16:

Stadfæstelse – ikke ret til førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Stadfæstelse - sagen kunne overgå til behandling efter reglerne om førtidspension uden forudgående forelæggelse for rehabiliteringsteamet. Borgeren er bevilget et 4-årigt ressourceforløb. Kommunen har efter 3 år vurderet, at borgeren skal fortsætte i ressourceforløbet. Borgeren er 54 år og har en længerevarende uddannelse. Pågældende har haft en stabil tilknytning til arbejdsmarkedet frem til 2016. Borgeren lider af neurasteni (træthedssyndrom) og panikangst. Borgeren har fortsat komplekse problemer, og der er under ressourceforløbet endnu ikke sket en afklaring af borgerens arbejdsevne. Der er således fortsat udviklingsperspektiv i det igangværende ressourceforløb, og borgeren har derfor ikke ret til førtidspension.

Resumé – sag 17:

Stadfæstelse - ikke ret til førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Borgeren er 51 år og ufaglært og har fortsat tilknytning til arbejdsmarkedet. Forsørgelsesgrundlaget er lønindtægter og sygedagpenge. Borgeren er under behandling for livmoderhalskræft. Overordnet er prognosen god. Borgeren er ligeledes i behandling for en depression. Der er behov for en yderligere afklaring af borgerens helbredstilstand og arbejdsevne.

Resumé – sag 18:

Stadfæstelse - ikke ret til førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Borgeren er 64 år og lider af en kronisk tarmsygdom, eksem, smerter i bevægeapparatet samt psykiske

gener. Der er behov for yderligere lægelig afklaring, og eventuel behandling af borgerens helbredstilstand. Borgeren har senest været i praktikforløb i 2014. Der er derfor behov for en afklaring af borgerens arbejdsevne.

Resumé – sag 19:

Stadfæstelse - ikke ret til førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Borger er 29 år og er diagnosticeret med en uspecifik personlighedsforstyrrelse. Herudover lider borgeren af angst og depressive symptomer. Borgeren er desuden mental retarderet i lettere grad. Der er behov for yderligere lægelig udredning af borgerens psykiske helbredstilstand. Der er herefter på sigt behov for en afklaring og udvikling af borgerens arbejdsevne. Det er på grund af borgerens unge alder væsentligt, at alle relevante muligheder for at forbedre funktionsniveauet er forsøgt.

Resumé – sag 20:

Stadfæstelse - ikke ret til førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Borgeren er 47 år og lider af posttraumatisk belastningsreaktion og socialfobi. Borgeren er ufaglært og har haft en længerevarende tilknytning til arbejdsmarkedet frem til 2014. Borgeren har været i praktik på hans tidligere arbejdsplads. Der er behov for en yderligere afklaring af borgerens arbejdsevne. Arbejdsevnen skal vurderes i forhold til det brede arbejdsmarked.

Resumé – sag 21:

Stadfæstelse - ikke ret til førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Borgeren er 47 år og har aldrig haft nogen tilknytning til arbejdsmarkedet. Borgeren har fået konstateret slidgigt i det ene knæ og er blevet opereret for en diskusprolaps i ryggen. Borgeren lider desuden af skuldersmerter og astma. Borgeren er under lægelig udredning for skuldersmerter. Borgeren har senest deltaget i et afklaringsforløb i 2019, men havde under forløbet en del fravær. Der er behov for yderligere lægelig afklaring og behov for en afklaring og udvikling af arbejdsevnen.

Resumé – sag 22:

Ændring - ikke tilkendelse af førtidspension til en person, der ikke selv har rettet henvendelse herom. Borgeren ønsker ikke førtidspension. Borgeren lider af personlighedsforstyrrelse, misbrug og slidgigt, men er særdeles velfungerende ædru. Borgeren har deltaget i 2 ressourceforløb, men der har ikke været iværksat praktik. Det er ikke dokumenteret, at borgeren ikke kan blive selvforsørgende ved en nærmere angivet indsats, eller at det er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres. Kommunen kan ikke tilkende borgeren førtidspension mod borgerens ønske.

Resumé – sag 23:

Stadfæstelse - afslag på førtidspension. Borgeren er 31 år og lider af fobisk angst, fibromyalgi, non-epileptiske anfald og rygsmerter. Borgeren skal udredes for PTSD og er ikke lægeligt afklaret. Borgeren har deltaget i ressourceforløb med flere afbrudt forløb. Borgeren har deltaget i praktik i montageværksted. Der er et udviklingsperspektiv for din arbejdsevne. Der er behov

for en afklaring af din arbejdsevne. Det er på grund af borgerens unge alder væsentligt, at alle relevante muligheder for at forbedre funktionsniveauet er forsøgt.

Resumé – sag 24:

Stadfæstelse - Afslag på førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Borgeren lider af blodsygdom (monoklonal gammopati) med øget blødningstendens, psoriasis, slidgigt i knæ og hofter. Borgeren er fortsat under reumatologisk udredning. Borgeren har deltaget i praktik og træningsforløb, men er ikke afklaret i forhold til det brede arbejdsmarked. Der er behov for yderligere lægelig afklaring og behov for en afklaring og udvikling af arbejdsevnen.

Resumé – sag 25:

Stadfæstelse - Afslag på til førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Borgeren lider af diabetes, smerter, stofskiftesygdom samt grå og grøn stær. Borgeren har arbejdet som selvstændig zoneterapeut indtil 2020 og har ikke deltaget i beskæftigelsesrettede indsatser. Der er således et udviklingsperspektiv og ikke dokumenteret en varigt nedsat arbejdsevne i et omfang, at borgeren ikke kan blive selvforsørgende ved en nærmere angivet indsats.

Resumé – sag 26:

Stadfæstelse - afslag på førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Borgeren er 26 og lider af ADD, lettere mental retardering, leddegigt og DiGeorge syndrom. Borgeren har deltaget i praktikker og træningsforløb med meget ustabil fremmøde. Der er fortsat udviklingsperspektiv for borgerens arbejdsevne med behov for yderligere afklaring af arbejdsevnen og mentorstøtte.

Resumé – sag 27:

Stadfæstelse - Afslag på førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Borgeren lider af slidgigt, DISH-forandringer og muskelsmerter. Borgeren har ikke deltaget i beskæftigelsesrettede indsatser og er fortsat under udredningen. Der er således et udviklingsperspektiv og ikke dokumenteret en varigt nedsat arbejdsevne i et omfang, at borgeren ikke kan blive selvforsørgende ved en nærmere angivet indsats.

Resumé – sag 28:

Stadfæstelse – afslag på førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Borgeren er 30 år og lider af angst og personlighedsforstyrrelse. Borgeren bor på midlertidigt botilbud og har deltaget i flere vejlednings og opkvalificeringsforløb, men ikke praktikforløb. Der er behov for yderligere lægelig afklaring i form af social træning, omfattende beskæftigelsesterapi og medicinsk behandling, samt behov for en afklaring og udvikling af arbejdsevnen.

Resumé – sag 29:

Stadfæstelse - Borgeren lider af skoliose og skizofreni, men har ikke længere symptomer. Borgeren har deltaget i praktik og mentorforløb, men er ikke afklaret over for det brede arbejdsmarked. Der er behov for en yderligere afklaring og udvikling af borgerens arbejdsevne.

Resumé – sag 30:

Stadfæstelse – Afslag på førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Borgeren lider af ADHD, personlighedsforstyrrelse og behandlingskrævende stofmisbrug. Borgeren var sidst i praktikforløb i 2014, som ikke er retvisende for arbejdsevnen. Der er behov for yderligere lægelig vurdering og behandling af borgerens stofmisbrug og psykiske tilstand. Der er behov for en afklaring og udvikling af borgerens arbejdsevne. Det kan være relevant med mentor- eller bostøtte.

Resumé – sag 31:

Stadfæstelse – Afslag på førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Borgeren lider af KOL, diabetes, hjerte- og stofskiftesygdom samt forhøjet blodtryk og kolesterol, hvilket medfører skånebehov. Har sidst arbejdet som sosu-hjælper frem til 2018. Praktikforløb i starten af 2021 er ikke iværksat og er udskudt grundet covid-19. Der er behov for en hensynstagende afklaring af udvikling af borgerens arbejdsevne.

Resumé – sag 32:

Stadfæstelse – Afslag på førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Borgeren lider af kroniske muskel- og ledsmerter i bevægeapparatet, og er kendt med overvægt og platfod. Har desuden en række psykiske symptomer, som kræver psykiatrisk udredning, som vedkommende er henvist til. Borgeren er ufaglært og har aldrig været i arbejde. Borgeren har ikke siden 2016 været i praktik. Der er behov for en afklaring og eventuel behandling af borgerens psykiske tilstand, og et træningsforløb kan være gavnligt. Der er behov for en afklaring og udvikling af borgerens arbejdsevne. Det kan være relevant med mentorstøtte.

Resumé – sag 33:

Stadfæstelse – Afslag på førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Borgeren er diagnosticeret med forskellige psykiatriske diagnoser – skizoid og forstyrret personlighedsstruktur, uspecificeret/Aspergers syndrom og senest ADHD. Tidligere behandlingsdom. Komplekse problemer og fastlåst i, at han ikke kan arbejde mere. Forskellige forsøg med at afklare og udvikle borgerens arbejdsevne har generelt været præget af manglende motivation og modstand fra borgerens side. Der er behov for en vurdering af borgerens aktuelle psykiske tilstand og behov for afklaring og udvikling af vedkommendes arbejdsevne, med en motiverende og støttende indsats.

Resumé – sag 34:

Stadfæstelse – Afslag på førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Borgeren lider af en belastningsreaktion efter skilsmisse mv. og har også udviklet et alkoholmisbrug.

Desuden skuldersmerter. Borgeren er i et behandlingsforløb, som borgeren profiterer af. Er veluddannet med god erhvervs erfaring inden for salg- og markedsføring frem til 2020, hvor borgeren blev sygemeldt og opsagt. Der er behov for endelig afklaring og eventuel behandling af helbredstilstanden. Afhængig af resultatet heraf kan der være behov for en afklaring og udvikling af arbejdsevnen.

Resumé – sag 35:

Stadfæstelse – Afslag på førtidspension på det foreliggende dokumentationsgrundlag. Kronisk rygproblematik efter tidligere diskusprolapsoperation. Der er gennem tre ressourceforløb gjort forsøg med rehabiliterende og afklarende indsats, uden at der blev iværksat nogen praktik. Der er behov for en afklaring og udvikling af borgerens arbejdsevne, i hvilken sammenhæng det kan være relevant med en motiverende indsats.